

alleen de oorlog niet verliezen, het *mocht* dat ook niet. Vandaar dat zij er energiek naar bleven streven, Nederland in nationaal-socialistische zin te hervormen; niet alleen in '41, maar ook in '42 namen zij aan dat hun daartoe voldoende tijd gelaten zou worden. Zeker, het Nederlandse volk bleek weerbarstiger te zijn dan zij aanvankelijk gedacht hadden, maar eens zou dat volk zich in het onvermijdelijke moeten schikken. Dat niet uiteindelijk aan 'Germaanse' arbeiders, boeren en jongeren de ogen zouden opengaan voor de heilsleer van het nationaal-socialisme, leek al diegenen die door deze leer bevangen waren, een absurde gedachte; verzet tegen die leer zagen zij als een koppig, ja dwaas vasthouden aan de tradities ener verouderde samenleving, eigenlijk alleen begrijpelijk bij die weinigen die in materiële zin van die vroegere samenleving geprofiteerd hadden. '*Unsere politischen Gegner in diesem Lande*', schreef Seyss-Inquart eind januari '42, '*sind die kapitalistischen Kreise, richtige Plutokraten, deren Einfluss letzten Endes wahrscheinlich nur dadurch gebrochen werden kann dass man ihnen ihr Machtinstrument, also das Geld wegnimmt.*'¹ Men kan hieruit afleiden dat de *Reichskommissar* er twintig maanden na zijn benoeming nog altijd niet het rechte begrip voor had, hoe sterk de weerstanden tegen het nationaal-socialisme waren die in alle lagen van de Nederlandse samenleving bestonden; deze blinde vlek kan het hem slechts gemakkelijk gemaakt hebben, vast te houden aan de conceptie der gelijkschakeling.

Seyss-Inquart zag, menen wij, die gelijkschakeling als een veel wezenlijker bijdrage tot de taak die hij vervullen moest, dan het naar voren schuiven van de NSB. De NSB kon men laten wachten, men kon zelfs maatregelen nemen die door haar als een desavouering beschouwd werden,² maar de gelijkschakeling moest zo snel mogelijk voltrokken worden; wellicht zouden veel Nederlanders *individueel* hun verzet tegen het nationaal-socialisme geruime tijd willen volhouden, welnu: in een land dat van Joden gezuiverd was, zou de uiteindelijke aanpassing dier Nederlanders bevorderd worden door het feit dat hun maatschappelijke *organisaties* een nationaal-socialistische structuur gekregen hadden; bovendien moest natuurlijk van meet af aan getracht worden, hun geest in nationaal-socialistische zin te beïnvloeden.

Met dat alles was Seyss-Inquart al vóór de Februaristaking begonnen: de

¹ Brief, 21 jan. 1942, van Seyss-Inquart aan Bormann (Neur. doc. D-60). ² Eind juni '42 verbood Rauter NSB'ers die bij de politie, de brandweer of de luchtbescherming werkzaam waren, in diensttijd NSB-speldjes te dragen. 'Het is momenteel niet mogelijk, hierin verandering te brengen', schreef de secretaris-generaal der NSB, Huygen, aan de commissaris van Limburg, de NSB'er d'Ansembourg. 'Wij dienen ons dus voorlopig bij de feiten neer te leggen.' (brief, 8 juli 1942, van Huygen aan d'Ansembourg (NSB, 1361))